

I. Béla Gimnázium
Bezerédj István Általános Iskolája

Helyi Tanterv

Alsó tagozat
Ének-zene

2015.

TARTALOM

ÉNEK-ZENE	2
1–4. évfolyam bevezetés	2
1. évfolyam	3
2. évfolyam	11
3. évfolyam	21
4. évfolyam	27

Az alábbi helyi tanterv a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára megjelent ének zene tantárgyra vonatkozóan akkreditált kerettantervi ajánlás alapján készült, a 7/2014. (I. 17) számú Kormányrendelet értelmében felülvizsgálatra került.

ÉNEK-ZENE

1–4. évfolyam bevezetés

Hogy az óvodából az iskolába történő átmenet minél zökkenőmentesebb lehessen, sok sikerélményt biztosító, örömet keltő foglalkozást célszerű szervezni. Az iskolába belépő gyerekek zenei adottságai, ismeretei, élményei jelentősen különbözhetnek, ezért elengedhetetlen a tanulók folyamatos motiválása, amely a sok sikerélménnyel járó játékos módszerekkel érhető el.

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, vagyis a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése. Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a Nemzeti alaptantervben meghatározott fejlesztési területek-nevelési célok közül öt kiemelten fontos:

- az erkölcsi nevelés (elfogadják és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait);
- nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete);
- állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát);
- az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik);
- testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia).

Legfontosabb kulcskompetenciák:

- esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség,
- anyanyelvi kommunikáció,
- szociális és állampolgári kompetencia,
- kezdeményezőképesség és
- vállalkozói kompetencia.

Fejlesztési célok:

REPRODUKCIÓ (éneklés, generatív készségek, felismerő kottaolvasás)

- Az *éneklésre* épülő tanítás első lépése az éneklés örömeinek és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, néptánc és szabad mozgásos improvizáció kíséri. A helyes testtartás, az egyszerű mozgáselemek és lépések elsajátítására a népi gyermekjátékok és a néptánc kiváló lehetőséget nyújtanak.
- *Dalkincsbővítés.* A népdalokat és gyermekdalokat a tanulók elsősorban hallás után tanulják, és csokorba szedve is énekeljék. Az összeállítás mind a zenei, mind a tartalmi szempontokat figyelembe veszi.
- *Zenei ismeretszerzés.* A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári

segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják.

- A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak legyenek, jellemezze azokat a tapasztalás- és tevékenységközpontúság.

Zenehallgatás (Zenei befogadás, zenehallgatás)

Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a figyelemkoncentrációval kísért zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és irányítottan tapasztalatokat gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadó-együttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű zeneművekkel is. Utóbbiak egy része kapcsolódik az órai énekes anyaghoz.

1. évfolyam

72 óra/ év (heti 2 óra)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció I. Éneklés	Órakeret 44 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az óvodából hozott egyedi <i>tudás</i> homogenizálása. Legyen az osztály <i>egységes, közös</i> kincse.</p> <p>A népi, énekes és gyerekjátékok – különböző <i>mozgásformákkal</i> – szolgálják a dalkincs bővítést. A dalok elsajátítása hallás után történik.</p> <p>Az éneklés helyes szokásainak kialakítása: a megszólalás módjának pontosítása, finomítása. Ezek: helyes testtartás, helyes légzés, életkornak megfelelő hangerő, helyes hangképzés (diszfóniás gyermekek szűrése), érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, helyes frazeálás.</p> <p>Dalkezdés megadott hangról c'-d" hangterjedelemben, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tiszta intonációra.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG fejlesztése</p> <p><i>Népi gyermekjátékok</i>, mondókák elsajátítása: kiolvasók, csujogatók, sétáló, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások .</p> <p><i>Magyar népdalok</i> megtanulása: névnapköszöntők, csúfolódók, tréfás dalok, párosítók (pentaton, hexachord hangkészlettel).</p> <p><i>Más népek dalainak</i> megismerése (környező népek, nemzetiségek dalai).</p> <p>Művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek tiszta éneklése (Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Járdányi Pál, Ádám Jenő biciniumai).</p>		<p>Magyar nyelv és irodalom:</p> <p>szókincs bővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció; halandzsák – versekben, dalokban.</p> <p>Matematika:</p> <p>keressünk számokat a dalokban!</p>

<p>A TÖBBSZÓLAMÚSÁG fejlesztése: kérdés-felelet játékok, hangutánzó dallamosztinátók, ritmusosztinátók; quodlibetek. Egyszerű népdalkánonok játékos megszólaltatása csoportokban.</p> <p>RITMIKAI KÉSZSÉGEK fejlesztése:</p> <p>A ritmikai, dallami <i>elvonatkoztatás</i> képességének fejlesztése, az alapelemek tudatosításának előkészítése (képzettársítás kialakítása), a név-jel kapcsolat tudatosítása és sokféle gyakorlása. (negyed, nyolcadpár = <i>TÁ</i>, <i>titi</i> és a negyedértékű szünet, <i>szün</i>; a szó-mi, szó-mi-lá stb. relációk).</p>	<p><i>Erkölcstan:</i> Szabálytudat erősítése. Tanulják meg a gyerekek a kudarcokat és sikereket elviselni.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> állatok megfogalmazása a zenékben</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népi gyermekjátékok drámai történései, népdal és néptánc kapcsolata.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra. „Sebesség” képeken, zenében.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> egymásra figyelem, fegyelem; összjáték.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Egyenletes mérő, tempó, ritmus, ritmusérték (negyed, nyolcadpár, negyedszünet, ritmus osztinató. Ismétlés, záróvonal, ismétlőjel. Hangmagasság, dallam, dallamfordulat, dallamrajz, dallamsor, kíséret, variáció, énekbeszéd. Légzés, hangerő, gyors-lassú, halk-hangos, magas-mély, kérdés-felelet, kezdőhang-záróhang, dallamsor, mondóka, gyermekdal, népdal, népi játék, népszokás, staféta éneklés, egyszerű többszólamúság.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció II. Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő, tempó változások érzékelése és reprodukciója, metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete, játékos feladatok megoldása alapritmusokkal és hangokkal, a belső hallás fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Mozgásfejlesztés</i> Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés. Egyenletes mérő. Játékos feladatok megoldása alap-ritmusokkal, hangokkal, formákkal. <i>Generativitás, formaérzék fejlesztése</i> Kisebb formai egységek, motívumok, azonosságok, különbözőségek megfigyelése.</p> <p><i>Hallásfejlesztés:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hangrelációk érzékeltetése, nagymozgással, reláció térbeli mutatóival, kézzel. – Énekes rögtönzés hangokkal. – Ellentétpárok: csend és hang, beszéd és énekhang, hangos és halk, mély és magas, rövid és hosszú. – Saját név éneklése szabadon vagy a tanult dallamfordulatokkal, énekbeszéd, hangutánzás. – A tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége: lá- szó-mi dallamfordulatok. – Tanult mondókák éneklése rögtönzött dallammal, a tanult dalok hangkészletét felhasználva. <p><i>Ritmikai készség és generativitás fejlesztése:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel). Dallamvonal szemléltetése nagytesti mozgással. – Negyed, nyolcadpár, negyed szünet. – Ritmusmotívumok hangoztatása ritmustapssal és ritmushangszerekkel. Ritmus osztinató, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmusmemoriter. – Komplex mozgásfejlesztés egyszerű tánclépésekkel (kilépések, kijárások), a ritmus változatos megszólaltatással (nagy mozgásokkal). – 2/4 ütemmutató. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel. Motorikus képességek változatos mozgással és ütemezéssel. <p>Ismétlődés a zenében, ritmusosztinató.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Íráskészség fejlesztése. Nyelvi játék.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Egyenletes mérő, tempó, ritmus, ritmusérték, negyed, nyolcadpár, negyedszünet, ismétlés, ütem, ütemvonal, ütemmutató, ritmus osztinató,</p>

	hangmagasság, dallam, dallamfordulat, dallamrajz, dallamsor, kíséret, variáció, énekbeszéd.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció III. Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás. A fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; A zene jelrendszerének megismerése: a hang szolmizációs elnevezése, betűkotta, kézjel és hangjegy. Belső hallás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában.</i></p> <p><i>Ritmikai elemek, metrum:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A mérő és ritmus megkülönböztetése. – A tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése. – Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvel: tá (negyedérték), titi (nyolcadpár), szün(negyed szünet). – Ritmikai elemek jele. – Ritmikai elemek értéke (viszonyítva a korábban megtanult elemekhez). – A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemrész megkülönböztetése. – Ütemmutatók, ütemfajták: 2/4. <p>Jelek és jelrendszerek ismerete: Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.</p> <p><i>Dallami elemek:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanult dalokból dallamfordulat új hangjának kiemelése, megnevezése szolmizációval: szó-mi-lá. – Az új szolmizációs hang kézjele és betűjele: s-m-l. – A vonalrendszer megismertetése: öt vonal, négy vonalköz, alsó pótvonal. – Az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, hangjegy. Hangjegy szárirányának megfigyeltetése. – Hangközlépés, hangközugrás megfigyeltetése. 		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Jelek és jelrendszerek ismerete. Nyelvi játékok. Weöres: gyermekversek – ritmusfejlesztés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> jelek, jelzések értelmezése. Asszociációk; közös témák (pl. a csillagok) festményeken, dalokban és zenékben.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> Mozgáskultúra fejlesztése: nagytesti mozgásoktól az apró mozgásokig.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Tájékozódás térben, irányok..</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Szolmizációs név, kézjel, betűjel; hangközlépés, hangközugrás.</p> <p>Vonalrendszer, vonal, vonalköz, pótvonal.</p> <p>Hangjegy, hangjegy szára.</p> <p>Ütemfajták és jelölések: kettes ütem.</p> <p>Ütemvonal, záróvonal, ütemmutató; ismétlőjel.</p>
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás I. Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes <i>figyelem</i> képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A teljes <i>figyelem</i> kialakításának fejlesztése (<i>mozgás és hangerő</i>):</p> <ul style="list-style-type: none"> – táncsal és/vagy szabad mozgás improvizációval: leginkább gyors tempójú, táncos klasszikus zenei idézetekhez kapcsolódóan teljes zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); – kezdés és befejezés megfigyeltetése, nyitás-zárás kifejezése a szabad mozgás elkezdésével és befejezésével; – dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk-hangos), fokozatos dinamikai erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékos feladatokkal; <p>A <i>hangszínhallás és a többszólamú</i> hallás fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – természetünk és környezetünk hangjai, – emberi hangszínek (magas, mély; gyerek, férfi és női hang), – a hangszerek hangszínének megkülönböztetése élő hangzásban és gépzenéről; – hangszerek megkülönböztetése és azonosítása (zongora, furulya, metallofon). – ismerkedés a hangszer kezelésével; – szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar, dalok/dallamok felismerése különböző hangszerek megszólaltatásában. 		<p><i>Erkölcstan</i>: türelem, tolerancia.</p> <p><i>Környezetismeret</i>: természetünk és környezetünk hangjai, hangutánzás.</p> <p><i>Dráma és tánc</i>: dalszövegekhez kapcsolódó dramatizált előadás, szabad mozgásos improvizáció.</p> <p><i>Vizuális kultúra</i>: Zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Kezdés-befejezés; hangerő, hangerő változás.</p> <p>férfi és női hang; szóló, kórus.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás II. Zenehallgatás	Órakeret 4 óra
--------------------------------------	--------------------------------------	-------------------

Előzetes tudás	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek értő meghallgatása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból beleértve a 20. század és korunk zeneirodalmát is különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, hangszínek (megkülönböztetik a zongora, furulya, metallofon hangszínét), természet a zenében, szólóhang-kórus, szólóhangszer-zenekar, ellentétpárok (beszéd-ének, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély). Cselekményes és programzene hallgatása a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek). Zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok. Kandinsky, Klee, Miró <i>meséi</i>.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mesés és humoros, vidám elemek gyűjtése az olvasott és a hallgatott művekben.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> cselekményes programzenék, varázslat, mese, meseszereplők, dramatizált megjelenítés, pl. bábozás, pantomim.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Énekes zene, hangszeres zene: furulya, metallofon, zongora.

A fejlesztés várt eredményei az 1. évfolyam végén	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 30 népdalt és gyermekdalt képesek előadni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c’–d” hangterjedelemben. Késesek csoportosan bátran, zengő hangon, megfelelő hangmagasságban énekelni, továbbá képesek az új dalokat rövid előkészítést követően, hallás után könnyedén megtanulni. – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést. A 2/4 metrumot helyesen hangsúlyozzák. – A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről. – A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatokat pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézzelről, betűkottáról és hangjegyről
--	--

	<p>szolmizálva éneklik.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Képesek csendben, társaikkal együtt figyelmesen zenét hallgatni. Megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Különbséget tesznek a vidám-szomorú, derős-komoly, a reális és a mesés, varázslatos között. – Fejlődik hangszín-megkülönböztető érzékenységük. Megkülönböztetik a zongor, furulya, metallofon hangszínét. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják a meghallgatott zeneműveket.
--	---

ZENEHALLGATÁSI ANYAG

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az énekzene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Benyomások zenéről: csend és hang, beszéd és ének, szóló és tutti, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély.

A tanult magyar népdalok eredeti felvételekről, illetve kortárs népzeneészek előadásában, népzene gyermekek előadásában (pl. regölés, galgamácsai gyermeklakodalmas), más népek zenéi. Néptánc-dialektusok, hangszeres népi tánczene.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Gyermekeknek, Kodály Zoltán gyermekkarai, Bicinia Hungarica, Járdányi Pál, Bárdos Lajos gyermekkarai).

Cselekményes zenék, programzene, mesék, mesebalett, mesebeli szereplők. Ajánlottak:

Purcell, H.: A tündérr királynő – részletek;

Purcell, H.: Dido és Aeneas – részletek (Belinda, Boszorkány-duett, Barlang-jelenet, Matróz-tánc, Didó búcsúja;

Csajkovszkij, P.I.: Diótörő – balett (részletek);

Prokofjev, Sz.: Péter és a farkas – I. rész.

(DVD-felvételekről)

Különböző stíluskorszakokból válogatott művek:

Banchieri, A.: Az állatok rögtönzött ellenpontja (Contrapunto alla Bestiale);

Rameau, J.P.: A tyúk (La poule);

Telemann, G.P.: Békák (Les Rainettes);

Bach, J.S.: 18 kis prelúdium zongorára:

válogatás a Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetekből;

Mozart, L.: Gyermekszimfónia (Berchtesgadener Musik);

Mozart, W.A.: C-dúr variáció (Ah, vous dirai-je, Maman), KV. 265.

Rimszkij-Korszakov, N.A.: A dongó (részlet a „Mese Szaltán cárról” c. operából);

Ravel, M.: Lúdanyó meséi (Ma mère l’oye) – Tündérbert;

Honegger, A.: Pacific 231;

Bartók B.: Gyermekeknek – részletek, Mikrokozmosz – részletek (pl. No. 142. Mese a kislégről);

Kodály Z.: Gyermekkarok – válogatás (pl.: Gólya, gólya gilice, Gergelyjárás);

Kurtág Gy.: Játékok – részletek.

2. évfolyam

72 óra/ év (heti 2 óra)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció I. Éneklés	Órakeret 44 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A népi, énekes és gyerekjátékok – különböző <i>mozgásformákkal</i> – szolgálják a dalkincs bővítést. A dalok elsajátítása hallás után történik.</p> <p><i>Az éneklés helyes szokásainak gyakorlása: a megszólalás módjának pontosítása, finomítása. Ezek: helyes testtartás, helyes légzés, életkornak megfelelő hangerő, helyes hangképzés érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, helyes frazeálás.</i></p> <p><i>Dalkezdés megadott hangról c'-d" hangterjedelemben, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tiszta intonációra.</i></p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG fejlesztése</p> <p><i>Népi gyermekjátékok, mondókák elsajátítása: kiolvasók, csujogatók, sétálók, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások .</i></p> <p><i>Magyar népdalok</i> megtanulása: névnapköszöntők, csúfolódók, tréfás dalok, párosítók (pentaton, hexachord hangkészlettel).</p> <p><i>Más népek dalainak</i> megismerése (környező népek, nemzetiségek dalai).</p> <p>Művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek tiszta éneklése (Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Járdányi Pál, Ádám Jenő biciniumai).</p> <p>A TÖBBSZÓLAMÚSÁG fejlesztése:</p> <p>kérdés-felelet játékok, hangutánzó dallamosztinátók, ritmosztinátók; quodlibetek. Egyszerű népdalkánonok játékos megszólaltatása csoportokban.</p> <p>RITMIKAI KÉSZSÉGEK fejlesztése:</p> <p>A ritmikai, dallami <i>elvonatkoztatás</i> képességének fejlesztése, az alapelemek tudatosításának előkészítése (képzettársítás kialakítása), a név-jel kapcsolat tudatosítása és sokféle gyakorlása.</p> <p>(negyed, nyolcadpár = <i>TÁ, titi</i> és a negyedértékű szünet, <i>szün</i>; félérték, fél szünet, szó-mi-lá-dó-ré-alsó lá relációk.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincs bővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció; halandzsák – versekben, dalokban.</p> <p><i>Matematika:</i> keressünk számokat a dalokban!</p> <p><i>Erkölcstan:</i> Szabálytudat erősítése. Tanulják meg a gyerekek a kudarcokat és sikereket elviselni.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> állatok megfogalmazása a zenékben</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népi gyermekjátékok drámai történései,</p>

	<p>népdal és néptánc kapcsolata.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra. „Sebesség” képeken, zenében.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> egymásra figyelés, fegyelem; összjáték.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Egyenletes mérő, tempó, ritmus, ritmusérték (negyed, nyolcadpár, negyedszünet, fél), ritmus osztinató.</p> <p>Ismétlés, záróvonal, ismétlőjel.</p> <p>Hangmagasság, dallam, dallamfordulat, dallamrajz, dallamsor, kíséret, variáció, énekbeszéd.</p> <p>Légzés, hangerő, gyors-lassú, halk-hangos, magas-mély, kérdés-felelet, kezdőhang-záróhang, dallamsor, mondóka, gyermekdal, népdal, népi játék, népszokás, staféta éneklés, quodlbet, kánon, egyszerű többszólamúság.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció II. Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő, tempó változások érzékelése és reprodukciója, metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete, játékos feladatok megoldása alapritmusokkal és hangokkal, a belső hallás fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Mozgásfejlesztés</i> Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés. Egyenletes mérő, tempóváltások, metrikus egységek. Játékos feladatok megoldása alap-ritmusokkal, hangokkal, formákkal.</p> <p><i>Generativitás, formaérzék fejlesztése</i> Kisebb formai egységek, motívumok, azonosságok, különbözőségek megfigyelése. A dalokhoz további szövegeket rögtönöznek; variálják a ritmusokat. Változtatják a dallamokat; énekelve beszélgetnek. Nyelvi játék transzformálása zenére, pl. a memóriát erősítő, szaporodó szó-lánc mintáját tehetjük át zenei motívumokra, ritmusra; dallamra; dalokból vett ízekre.</p> <p><i>Hallásfejlesztés:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hangrelációk érzékeltetése, nagymozgással, reláció térbeli mutatóival, kézzel. – Énekes rögtönzés hangokkal. – Ellentétpárok: csend és hang, beszéd és énekhang, hangos és halk, mély és magas, rövid és hosszú. – Saját név éneklése szabadon vagy a tanult dallamfordulatokkal, énekbeszéd, hangutánzás. – A tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége: <ul style="list-style-type: none"> – dallamfordulatok: szó-mi-lá-dó-ré-alsó lá. – ötfokú hangsorok dallamfordulatai. – Tanult mondókák éneklése rögtönzött dallammal, a tanult dalok hangkészletét felhasználva, tanult dalok átköltése, más befejezéssel, énekes párbeszéd. <p><i>Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok:</i> dallambújtatás, -dallamelvonás.</p> <p><i>Ritmikai készség és generativitás fejlesztése:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel). Dallamvonal szemléltetése nagytesti mozgással. – Negyed, nyolcadpár, negyed szünet, félérték. – Ritmusmotívumok hangoztatása ritmustapssal és ritmushangszerekkel. Ritmus osztinató, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmusmemoriter. – Komplex mozgásfejlesztés egyszerű tánclépésekkel (kilépések, kijárások), a ritmus változatos megszólaltatással (nagy mozgásokkal). – 2/4 ütemmutató. Ütemhangsúly érzékeltetése 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Íráskészség fejlesztése. Nyelvi játék.</p>

ütemezéssel. Motorikus képességek változatos mozgással és ütemezéssel. Ismétlődés a zenében, ritmusosztinató. Gyors-lassú és tempóváltás érzékeltetése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenletes mérő, tempó, ritmus, ritmusérték, negyed, nyolcadpár, negyedszünet, fél, ismétlés, ütem, ütemvonal, ütemmutató, ritmus osztinató, hangmagasság, dallam, dallamfordulat, dallamrajz, dallamsor, kíséret, variáció, énekbeszéd.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció III. Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás. A fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; A zene jelrendszerének megismerése: a hang szolmizációs elnevezése, betűkotta, kézjel és hangjegy. Belső hallás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában. Ritmikai elemek, metrum: <ul style="list-style-type: none"> – A mérő és ritmus megkülönböztetése. – A tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése. 		Magyar nyelv és irodalom: Jelek és jelrendszerek ismerete. Nyelvi játékok. Weöres: gyermekversek –

<ul style="list-style-type: none"> – Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvel: tá (negyedérték), titi (nyolcadpár), szün(negyed szünet), táá (félérték) és szüün(félérték szünete). – Ritmikai elemek jele. – Ritmikai elemek értéke (viszonyítva a korábban megtanult elemekhez). – A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemrész megkülönböztetése. – Ütemmutatók, ütemfajták: 2/4.4/4. <p><i>Dallami elemek:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanult dalokból dallamfordulat új hangjának kiemelése, megnevezése szolmizációval: szó-mi-lá-dó-ré- alsó lá. – Az új szolmizációs hang kézjele és betűjele: s-m-l-d-r-l. – A vonalrendszer megismertetése: öt vonal, négy vonalköz, alsó pótvonal. – Az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, hangjegy. Hangjegy szárirányának megfigyeltetése. – Hangközlépés, hangközugrás megfigyeltetése.	<p>ritmusfejlesztés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> jelek, jelzések értelmezése. Asszociációk; közös témák (pl. a csillagok) festményeken, dalokban és zenékben.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> Mozgáskultúra fejlesztése: nagytesti mozgásoktól az apró mozgásokig.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Tájékozódás térben, irányok..</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szolmizációs név, kézjel, betűjel; hangközlépés, hangközugrás. Vonalrendszer, vonal, vonalköz, pótvonal. Hangjegy, hangjegy szára. Ütemfajták és jelölések: kettes ütem, négyes ütem. Ütemvonal, záróvonal, ütemmutató; ismétlőjel, hangsúlyjel.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás I. Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A zenehallgatásra irányuló teljes <i>figyelem</i> képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során.</p> <p>Zeneművek jellegének, karakterének megkülönböztetése az ismétlődő zenehallgatások során.</p> <p>A hangszínhallás. A többszólamú hallási készség fejlesztése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A teljes <i>figyelem</i> kialakításának fejlesztése (<i>mozgás és hangerő</i>):</p> <ul style="list-style-type: none"> – tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval: leginkább gyors tempójú, táncos klasszikus zenei idézetekhez kapcsolódóan teljes zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); – kezdés és befejezés megfigyeltetése, nyitás-zárás kifejezése a szabad mozgás elkezdésével és befejezésével; – dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk-hangos), fokozatos dinamikai erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékos feladatokkal; – hirtelen hangerőváltás megfigyelése és reprodukciója; – alapvető tempókülönbségek és tempóváltások megfigyelése, összehasonlítása és reprodukciója. <p>A <i>hangszínhallás és a többszólamú</i> hallás fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – természetünk és környezetünk hangjai, – emberi hangszínek (magas, mély; gyerek, férfi és női hang), – a hangszerek hangszínének megkülönböztetése élő hangzásban és gépzenéről; – hangszerek megkülönböztetése és azonosítása (hegedű, fuvola, fagott, ütő); – ismerkedés a hangszer kezelésével; – szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar, dalok/dallamok felismerése különböző hangszerek megszólaltatásában. – Absztrakció - <i>Intellektuális munka</i>: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb); valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás). <p>Harangok-toronyzene. Víz, folyó, tenger, eső, szökő/kút... kép és zene.</p>	<p><i>Erkölcstan</i>: türelem, tolerancia.</p> <p><i>Környezetismeret</i>: természetünk és környezetünk hangjai, hangutánzás.</p> <p><i>Dráma és tánc</i>: dalszövegekhez kapcsolódó dramatizált előadás, szabad mozgásos improvizáció.</p> <p><i>Vizuális kultúra</i>: Zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kezdés-befejezés; hangerő, hangerő változás; tempó, tempóváltás; férfi és női hang; szóló, kórus; hangszer, zenekar; hangszín.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás II. Zenehallgatás	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek értő meghallgatása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból beleértve a 20. század és korunk zeneirodalmát is különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, hangszínek (megkülönböztetik a hegedű, fuvola, fagott és üstdob hangszínét), természet a zenében, szólóhang-kórus, szólóhangszer-zenekar, ellentétpárok (beszéd-ének, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély). Cselekményes és programzene hallgatása a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek). Zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok. Kandinsky, Klee, Miró <i>meséi</i>.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mesés és humoros, vidám elemek gyűjtése az olvasott és a hallgatott művekben.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> cselekményes programzenék, varázslat, mese, meseszereplők, dramatizált megjelenítés, pl. bábozás, pantomim.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Énekes zene, hangszeres zene: vonós (hegedű), fúvós (fuvola, fagott), ütős (üstdob), pengetős, billentyűs hangszer, zenei karakter, népdalfeldolgozás.	

A fejlesztés várt eredményei a 2. évfolyam végén	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 30 népdalt és gyermekdalt képesek előadni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c’-d” hangterjedelemben. Készek csoportosan bátran, zengő hangon, megfelelő hangmagasságban énekelni, továbbá képesek az új dalokat rövid előkészítést követően, hallás után könnyedén megtanulni. – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4 metrumot helyesen hangsúlyozzák. – A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről. – A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatokat
---	--

	<p>pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálva éneklik. Megfelelő előkészítés után ilyeneket kiegészítenek, rögtönöznek.</p> <p>– Képesek csendben, társaikkal együtt figyelmesen zenét hallgatni. Megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Különbséget tesznek a vidám-szomorú, derűs-komoly, a reális és a mesés, varázslatos között.</p> <p>– Fejlődik hangszín-megkülönböztető érzékenységük. Megkülönböztetik a zongora, furulya, metallofon, hegedű, fuvola, fagott és üstdob hangszínét. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra és dramatizálják a meghallgatott zeneműveket.</p>
--	---

ZENEHALLGATÁSI ANYAG

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Benyomások zenéről: csend és hang, beszéd és ének, szóló és tutti, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély.

A tanult magyar népdalok eredeti felvételekről, illetve kortárs népzenei előadásában, népzene gyermekek előadásában (pl. regölés, galgamácsi gyermeklakodalmas), más népek zenéi. Néptánc-dialektusok, hangszeres népi tánczene.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Gyermekeknek, Kodály Zoltán gyermekkarai, Bicinia Hungarica, Járdányi Pál, Bárdos Lajos gyermekkarai).

Cselekményes zenék, programzene, mesék, mesebalett, mesebeli szereplők. Ajánlottak:

Purcell, H.: A tündérr királynő – részletek;

Purcell, H.: Dido és Aeneas – részletek (Belinda, Boszorkány-duett, Barlang-jelenet, Matróz-tánc, Didó búcsúja;

Csajkovszkij, P.I.: Diótörő – balett (részletek);

Prokofjev, Sz.: Péter és a farkas – I. rész.

(DVD-felvételekről)

Különböző stíluskorszakokból válogatott művek:

Banchieri, A.: Az állatok rögtönzött ellenpontja (Contrapunto alla Bestiale);

Rameau, J.P.: A tyúk (La poule);

Telemann, G.P.: Békák (Les Rainettes);

Bach, J.S.: 18 kis prelúdium zongorára:

válogatás a Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetekből;

Mozart, L.: Gyermekszimfónia (Berchtesgadener Musik);

Mozart, W.A.: C-dúr variáció (Ah, vous dirai-je, Maman), KV. 265.

Rimszkij-Korszakov, N.A.: A dongó (részlet a „Mese Szaltán cárról” c. operából);

Ravel, M.: Lúdanyó meséi (Ma mère l’oye) – Tündérbert;

Honegger, A.: Pacific 231;

Bartók B.: Gyermeknek – részletek, Mikrokozmosz – részletek (pl. No. 142. Mese a kislégyről);
Kodály Z.: Gyermekkarok – válogatás (pl.: Gólya, gólya gilice, Gergelyjárás);
Kurtág Gy.: Játékok – részletek.

3 évfolyam

72 óra/ év (heti 2 óra)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció I. Éneklés	Órakeret 44 óra
Előzetes tudás	<p>Az óvodából hozott – és az előző osztályokban tanult dalok éneklése - pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, szép hangon.</p> <p>A <i>mozgásformákkal</i> társított népi, énekes és gyerekjátékok – a tudásanyag jelentős része, a dalkincs bővítés forrása, hallás utáni elsajátítással.</p> <p>Az éneklés helyes szokásai: helyes testtartás, helyes légzés, helyes hangképzés, érthető szövegejtés, világos artikuláció.</p> <p>Dalkezdés megadott hangról c’-d” hangterjedelemben.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (ld. 1-2. oszt.-nál).</p> <p>A hangterjedelem bővítése: a-e”.</p> <p>A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.</p> <p>Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni tanítással, könnyebb dalok tanítása megfelelő előkészítéssel, jelrendszerről.</p> <p>Kánonok, könnyű kétszólamúak.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Népi gyermekjátékok: lakodalom, leánykérés, kézfogó.</p> <p>Magyar népdalok: változatos szöveg-tárgykör és hangulat szerint válogatva.</p> <p>„Dalos” kalendárium: betlehemes, farsang, Gergely-járás, húsvét, pünkösdlő.</p> <p>Más népek dalainak éneklése eredeti (és magyar) nyelven.</p> <p>Többszólamú éneklés: biciniumok, kánonok, quodlibetek, dalok ritmushangszer kísérettel (Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet biciniumaiból).</p> <p>Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből - a zenehallgatási anyagból).</p> <p>.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szókincs bővítése, érthető kifejező szövegejtés, világos, artikuláció. Szinonimák keresése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A népi tárgy-kultúra jellemző példáinak ismerete.</p>

	Tárgyak, épületek ornamentikája. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Előadásmód: rubato, parlando, tempo giusto és alkalmazkodó ritmus, váltakozó ütem, dallamvonal.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció II. Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő. Tempóváltozások érzékelése és reprodukciója. Metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete. .	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete: kérdés-felelet improvizáció, A 4/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása. Dallami improvizáció énekhangon adott hangkészletben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Tempó, ritmus, metrum: <ul style="list-style-type: none"> – Tempó metrum (4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. – Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és többszólamú ritmusgyakorlat változatos mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok kiegészítése). Nyelvi/zenei szólánc; ritmus-, dallammotívum bővülése, mennyiségi gyarapodás. Dallam: <ul style="list-style-type: none"> – Énekes <i>rögtönzés</i> trichordokkal, dó- és lá-pentaton és pentachord hangkészlettel, ritmus nélkül és szabad ritmizálással. – Dinamikai változások gyakorlása <i>kreatív</i> gyakorlatokkal. – Ritmuskíséret <i>komponálása</i>, dallam alatt hangoztatott ritmus- osztinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos 		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Mondatszerkezetek - kérdés és felelet. Nyelvi/zenei szólánc; ritmus-, dallammotívum bővülése, mennyiségi gyarapodás. <i>Dráma és tánc:</i> Önkifejezés erősítése, néptánc. Tánclépés-kombinációk. <i>Vizuális kultúra:</i> Vizuális jelek és jelzések használata. Képi, építészeti, zenei szerkezet.

<p>kíséret, dudabasszus.</p> <p>Zenei <i>formaalkotás</i> egyszerű szerkezettel:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kérdés-felelet, valamint dallami párbeszéd alkotása pentaton és pentachord fordulatokkal (szolmizálva is), dallami kiegészítés. 	<p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.</p> <p><i>Környezetismeret, vizuális kultúra:</i> vízbe dobott kő hullámverése - <i>Monet</i> képein; zenei mag bővítése - <i>csapat</i> improvizációval.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>4/4 ütemmutató. Ritmusvariáció, osztinató, dudabasszus, orgonapont. Zenei forma: nyitás-zárás, kérdés-felelet, zenei mondat.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Zenei reprodukció III. Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek</p>	<p>Órakeret 14 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Hallás után elsajátított dalok. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan. A zenei notáció ismerete a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján. A zene jelrendszerének ismerete: a hang szolmizációs elnevezése, betűkotta, kézjel és hangjegy.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Daltanulás hallás után. A fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeinek elsajátítása. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról és hangjegyről (kulcsok nélkül!).</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármas egységében.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ritmikai elemek: önálló nyolcadérték és szünete, szinkópa. – Ütemmutató, ütemfajta: 4/4. <p>Dallami elemek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Belépő szolmizációs hangok: alsó szó, ti és dó'. – A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai. <p>Hangközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hangközök: tiszta kvart és kvint, kis és nagy terc, kis és nagy szekund. (Jelölése: t4, t5, k3, n3, k2, n2.) <p>Felismerő kottaolvasás:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a dallam haladásának irányát jelző görbék alapján tanult dallamok felismerése, – 3-4-5 hangból álló kottakép bemutatása (kivetítése), globális olvasása, a belső hallási képzetek felidézésének segítségével a kottaképen rögzített dallam azonosítása (majd hangoztatása). 		<p>Matematika: halmazok, számsorok.</p> <p>Vizuális kultúra: Vizuális jelek és jelzések használata. Zene a festészetben; arányok megfigyelése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, 4/4 ütem	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás I. Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	<p>Csendre való képesség. Figyelem a zenehallgatásra. Többszólamú hallás készsége és elemi formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, fejlődő hangszínhallás. A zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A teljes figyelem kialakításának fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismételt lejátszásával). <p>Zenei jelenségek megfigyeltetésével:</p> <ul style="list-style-type: none"> – hangfajták (szoprán, mezzo, alt) differenciálása. – a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint (üstdob, kürt); – zenei együttesek (fúvós együttes, vonószeneke, énekkar és 		<p>Matematika: Az elemzőképesség fejlesztése. Bűvös négyzet – számokkal, ritmusokkal, hangokkal.</p> <p>Dráma és tánc: tánc</p>

<p>zenekar együttes megszólalása);</p> <ul style="list-style-type: none"> – gyermekkórus, nőikar, férfikar, vegyeskar; – formaérzék fejlesztése, a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés / egyszerű ismétlődés), hasonlóság és különbözőség. – Meghallgatott zeneművek (részletek) szerzőinek, előadóinak névazonosítása, <p>Memóriafejlesztés, hangszín, hangerő.</p>	<p>és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Zenei élmények vizuális megjelenítése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kórusfajta, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság – különbözőség.</p> <p>hangszertípus, hangszerek hangszíne (kürt).</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 30 dalt (20 népzenei és 10 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből a-e” hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba rendezve is éneklük. Csoportosan, bátran és zengő hangon, hangi adottságaiknak megfelelő hangmagasságban változatos dinamikával énekelnek. – Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. – Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. – Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinató, egyszerű kétszólamú zenei anyag, kánon). – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. – A és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. – A tanult szolmizációs hangokból dallamfordulatokat improvizálnak, kérdés-felelet jellegű formaegységeket alkotnak a tanult dalok hangkészlete alapján lalázva vagy szolmizálva is. – A tanult zenei elemeket (pl. metrum, dinamikai jelzések, ritmus, dallam) felismerik kottaképről és helyesen értelmezik azokat. – Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és hangjegyről csoportosan. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálva éneklük. – Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszereket. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni.
--	---

	– Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket.
--	--

A zenehallgatás anyagára és tematikus feldolgozására tett javaslatok

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az énekzene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szonáta vagy versenymű tétel, daljáték, meseopera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Benyomások zenéről: különböző zenei karakterek, jellegek, hangulatok, gesztusok azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, vokális együttesek (a szólóhangtól a kórusig), hangszeres együttesek (szólóhangszertől a zenekarig), hangszeres virtuozitás.

A tanult népdalok felvételei, népi hangszerek bemutatása felvételtől (kapcsolódjon gyakorlati zenéléshez), táncrend a népzeneben, idegen népek zenéje.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: valamint válogatás Kodály Zoltán: Magyar népzene-sorozatból).

Zenés mese, meseopera, gyermekopera, daljáték. Ajánlott:

Kodály Z.: Háry János – DVD-felvételekről is.

Mozart, W.A.: A varázsfuvola – részletek.

Ajánlott művek különböző stíluskorszakokból válogatva:

Régi magyar táncok (Káronyi és Vietoris kódex)

Madrigálok (angol, francia, olasz, német) – szabad válogatás

Vivaldi, A.: A négy évszak - részletek

Bach, J.S.: Parasztkantáta - részletek

Mozart, W.A.: A dúr szonáta, III. tétel Alla Turca

Chopin, F.: „Esőcsepp” prelúd

Ravel, M.: A víz játéka (Jeux d’eaux)

Liszt F.: A Villa d’Este szökőkútjai

Smetana, B.: Moldva a „Hazám” ciklusból

Strauss, J.: Kék Duna keringő, Radetzky-induló, Tere-fere polka

Debussy, C.: Kertek esőben – in: Estampes - 3. mű

Saint-Saëns, C.: Az állatok farsangja (Le carnaval des animaux) - részletek

Prokofjev, Sz.: Péter és a farkas – zenés mese II. részlet

Kodály Z.: Gyermek- és nőikarok (nőkar: 150. genfi zsoltár, La Marseillaise, gyermekkar:

Lengyel László, Táncnóta, Pünkösdlő, Gergely-járás)

Bartók B.: Egynemű karok (Cipósütés)

Bartók B.: Mikrokozmosz - részletek: Délszlávok – (dudabasszus!), Dallam ködgomolyagban (5-soros saját költésű quasi népdal), Népdalféle, Mese (népdal)

Egynemű karokból – pl.: Cipósütés

Négy szlovák népdal – vegyeskarra, zong. kísérettel

Bartók B.: Negyvennégy duó két hegedűre

Honegger, A.: Pacific 231

Óbudai Népzenei Iskola autentikus népzenei felvételei (énekes és hangszeres!)

4. évfolyam

72 óra/év (heti 2 óra)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció I. Éneklés	Órakeret 44 óra
Előzetes tudás	<p>Az óvodából hozott – és az előző osztályokban tanult dalok éneklése - pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, szép hangon.</p> <p>A <i>mozgásformákkal</i> társított népi, énekes és gyerekjátékok – a tudásanyag jelentős része, a dalkincsbővítés forrása, hallás utáni elsajátítással.</p> <p>Az éneklés helyes szokásai: helyes testtartás, helyes légzés, helyes hangképzés, érthető szövegejtés, világos artikuláció.</p> <p>Dalkezdés megadott hangról c’-d’’ hangterjedelemben.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (ld. 1-2. oszt.-nál).</p> <p>A hangterjedelem bővítése: a-e”.</p> <p>A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.</p> <p>Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni tanítással, könnyebb dalok tanítása megfelelő előkészítéssel, jelrendszerről.</p> <p>A többszólamú éneklés fejlesztése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Népi gyermekjátékok: lakodalom, leánykérés, kézfogó.</p> <p>Magyar népdalok: változatos szöveg-tárgykör és hangulat szerint válogatva.</p> <p>„Dalos” kalendárium: betlehemes, farsang, Gergely-járás, húsvét, pünkösdlő.</p> <p>Magyar zenetörténeti táncdallamok.</p> <p>Más népek dalainak éneklése eredeti (és magyar) nyelven.</p> <p>Többszólamú éneklés: biciniumok, kánonok, quodlibetek, dalok ritmushangszer kísérettel (Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet biciniumaiból).</p> <p>Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből - a zenehallgatási anyagból).</p> <p>A nép- és a műzene díszítései.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szókincs bővítése, érthető kifejező szövegejtés, világos, artikuláció. Szinonimák keresése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete.</p> <p>Tárgyak, épületek</p>

	ornamentikája. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Előadásmód: rubato, parlando, tempo giusto és alkalmazkodó ritmus, váltakozó ütem, dallamvonal, sorszerkezet hangszerkíséret.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció II. Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő. Tempóváltozások érzékelése és reprodukciója. Metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete. Játékos feladatok megoldása alapritmusokkal és hangokkal. Fejlesztésben lévő belső hallás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete: kérdés-felelet improvizáció, Többszólamú ritmusimprovizáció a korábban tanult ritmusképletek felhasználásával. A 4/4-es és 3/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása. Dallami improvizáció énekhangon adott hangkészletben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Tempó, ritmus, metrum: <ul style="list-style-type: none"> – Tempó metrum (3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. – Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és többszólamú ritmusgyakorlat változatos mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok kiegészítése). Nyelvi/zenei szólánc; ritmus-, dallammotívum bővülése, mennyiségi gyarapodás. Dallam: <ul style="list-style-type: none"> – Énekes <i>rögtönzés</i> trichordokkal, dó- és lá-pentaton és pentachord hangkészlettel, ritmus nélkül és szabad ritmizálással. – Dinamikai változások gyakorlása <i>kreatív</i> gyakorlatokkal. – Ritmuskíséret <i>komponálása</i>, dallam alatt 		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Mondatszerkezetek - kérdés és felelet. Nyelvi/zenei szólánc; ritmus-, dallammotívum bővülése, mennyiségi gyarapodás. <i>Dráma és tánc:</i> Önkifejezés erősítése, néptánc. Tánclépés-kombinációk. <i>Vizuális kultúra:</i> Vizuális jelek és jelzések használata. Képi, építészeti,

	<p>hangoztatott ritmus- osztinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kísérek, dudabasszus.</p> <p>Zenei <i>formaalkotás</i> egyszerű szerkezettel:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kérdés-felelet, valamint dallami párbeszéd alkotása pentaton és pentachord fordulatokkal (szolmizálva is), dallami kiegészítés. – Saját költésű népdalszerű dallam improvizációja. <p>Belső hallás és zenei memória fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Játékos memóriagyakorlatok <i>rögtönzött</i> dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” éneklés. <p>Vízbe dobott kő hullámverése - <i>Monet</i> képein; zenei mag bővítése - <i>csapat</i> improvizációval.</p> <p>Képi, építészeti, zenei szerkezet.</p>	<p>zenei szerkezet.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.</p> <p><i>Környezetismeret, vizuális kultúra:</i> vízbe dobott kő hullámverése - <i>Monet</i> képein; zenei mag bővítése - <i>csapat</i> improvizációval.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>$\frac{3}{4}$ és $\frac{4}{4}$ ütemmutató.</p> <p>Ritmusvariáció, osztinató, dudabasszus, orgonapont.</p> <p>Zenei forma: nyitás-zárás, kérdés-felelet, zenei mondat.</p> <p>Dinamikát jelölő zenei kifejezések (forte, piano, crescendo, decrescendo).</p> <p>Memória, „néma” éneklés (=belső hallás).</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Zenei reprodukció III. Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek</p>	<p>Órakeret 14 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Hallás után elsajátított dalok.</p> <p>A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.</p> <p>A zenei notáció ismerete a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján.</p> <p>A zene jelrendszerének ismerete: a hang szolmizációs elnevezése, betűkotta, kézjel és hangjegy.</p> <p>Fejlesztésben lévő belső hallás.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Daltanulás hallás után.</p> <p>A fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeinek elsajátítása.</p> <p>A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról és hangjegyről (kulcsok nélkül!). A globálisan, a belső hallás segítségével olvasott kottakép azonosítása a jelölt dallammal (népdallal, népdalsorral).</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármas egységében.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ritmikai elemek: önálló nyolcadérték és szünete, szinkópa, pontozott fél, tizenhatod, nyújtott és éles ritmus. – Ütemmutató, ütemfajta: $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$. <p>Dallami elemek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Belépő szolmizációs hangok: alsó ti fá, ti – A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai. <p>Hangközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hangközök: tiszta kvart és kvint, kis és nagy terc, kis és nagy szekund. (Jelölése: t4, t5, k3, n3, k2, n2.) <p>Zene a festészetben; arányok megfigyelése; keressük az összefüggést a (hangszerek) termete és hangereje közt.</p> <p>Felismerő kottaolvasás:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a dallam haladásának irányát jelző görbék alapján tanult dallamok felismerése, – 6-7-8 hangból álló kottakép bemutatása (kivetítése), globális olvasása, a belső hallási képzetek felidézésének segítségével a kottaképen rögzített dallam azonosítása (majd hangoztatása). 		<p>Matematika: halmazok, számsorok.</p> <p>Vizuális kultúra: Vizuális jelek és jelzések használata. Zene a festészetben; arányok megfigyelése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ ütem	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás I. Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	<p>Csendre való képesség. Figyelem a zenehallgatásra. Többszólamú hallás készsége és elemi formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, fejlődő hangszínhallás. A zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése. Zenei karakterek, hangulatok, jellegek helyes megítélése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A teljes figyelem kialakításának fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; – teljes zenei befogadás - kiegészítve egy-egy zenei 		<p>Matematika: Az elemzőképesség fejlesztése. Bűvös négyzet - számokkal,</p>

<p>megfigyelésre koncentráló feladattal;</p> <ul style="list-style-type: none"> – zenei memória gyakorlatok. <p>Zenei jelenségek megfigyeltetésével:</p> <p>hangszínhallás fejlesztése;</p> <ul style="list-style-type: none"> – a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint (cselló, oboa, klarinét) – zenei együttesek (szimfonikus zenekar, fúvós együttes, vonózenekar, énekkar és zenekar együttes megszólalása); – gyermekkórus, nőikar, férfikar, vegyeskar; – formaérzék fejlesztése, a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés / egyszerű ismétlődés), hasonlóság és különbözőség, variáció, kérdés-felelet; – a forma vizuális ábrázolása; – különböző karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, leírása; – ellentétpárok: staccato-legato, szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte -piano, egyszólamú-több szólamú; – a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése. <p>Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeretek elmélyítése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a dalok szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); – népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok, húros hangszerek. – Meghallgatott zeneművek (részletek) szerzőinek, előadóinak névazonosítása, – a rövid történetek gyűjtése zeneszerzőkről, híres előadóművészekről. <p>Memóriafejlesztés, hangszín, hangerő. Ugyanaz másként? (A Hogyan! Kérdése.) Hangszerek a festményeken. Mit játszhattak a festők a muzsikuskok?</p>	<p>ritmusokkal, hangokkal.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Zenei élmények vizuális megjelenítése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kórusfajta, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság - különbözőség, variáció, zenei ellentétpárok (staccato-legato, szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-több szólamú), hangszertípus, hangszerek hangszíne (oboa, klarinét, kürt).</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 60 dalt (40 népzenei és 20 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből a-e” hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba rendezve is éneklük. Csoportosan, bátran és zengő hangon, hangi adottságaiknak megfelelő hangmagasságban változatos dinamikával énekelnek. – Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni.
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. – Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinató, egyszerű kétszólamú zenei anyag, kánon). – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort és több szólamban ritmus kompozíciót alkotni. – A 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szóltatják meg csoportosan és egyénileg is. – A tanult szolmizációs hangokból dallamfordulatokat improvizálnak, kérdés-felelet jellegű formaegységeket alkotnak a tanult dalok hangkészlete alapján lalázva vagy szolmizálva is. – A tanult zenei elemeket (pl. metrum, dinamikai jelzések, ritmus, dallam) felismerik kottaképről és helyesen értelmezik azokat. – Az ismert dalokat olvassák kézjéről, betűkottáról és hangjegyről csoportosan. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjéről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálva éneklik. – Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszereket. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. – Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik évfolyam végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásban, amelyre építve a zenei befogadás egyre árnyaltabbá válik.
--	--

A zenehallgatás anyagára és tematikus feldolgozására tett javaslatok

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az énekzene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szonáta vagy versenymű tétel, daljáték, meseopera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Benyomások zenéről: különböző zenei karakterek, jellegek, hangulatok, gesztusok, azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, vokális együttesek (a szólóhangtól a kórusig), hangszeres együttesek (szólóhangszertől a zenekarig), hangszeres virtuozitás.

A tanult népdalok felvételei, népi hangszerek bemutatása felvételtől (kapcsolódjon gyakorlati zenéléshez), táncrend a népzeneben, idegen népek zenéje.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: valamint válogatás Kodály Zoltán: Magyar népzene-sorozatból).

Zenés mese, meseopera, gyermekopera, daljáték. Ajánlott:

Kodály Z.: Hány János – DVD-felvételekről is.

Mozart, W.A.: A varázsfuvola – részletek.

Ajánlott művek különböző stíluskorszakokból válogatva:

Régi magyar táncok (Kájoni és Vietoris kódex)
Madrigálok (angol, francia, olasz, német) – szabad válogatás
Vivaldi, A.: A négy évszak - részletek
Bach, J.S.: Parasztkantáta - részletek
Mozart, W.A.: A dúr szonáta, III. tétel Alla Turca
Chopin, F.: „Esőcsepp” prelüd
Ravel, M.: A víz játéka (Jeux d’eaux)
Liszt F.: A Villa d’Este szökőkútjai
Smetana, B.: Moldva a „Hazám” ciklusból
Strauss, J.: Kék Duna keringő, Radetzky-induló, Tere-fere polka
Debussy, C.: Kertek esőben – in: Estampes - 3. mű
Saint-Saëns, C.: Az állatok farsangja (Le carnaval des animaux) - részletek
Prokofjev, Sz.: Péter és a farkas – zenés mese II. részlet
Kodály Z.: Gyermek- és nőikarok (nőkar: 150. genfi zsoltár, La Marseillaise, gyermekkar:
Lengyel László, Táncnóta, Pünkösdlő, Gergely-járás)
Bartók B.: Egynemű karok (Cipósütés)
Bartók B.: Mikrokozmosz - részletek: Délszlávok – (dudabasszus!), Dallam ködgomolyagban
(5-soros saját költésű quasi népdal), Népdalféle, Mese (népdal)
Egynemű karokból – pl.:Cipósütés
Négy szlovák népdal – vegyeskarra, zong. Kísérettel
Bartók B.: Negyvennégy duó két hegedűre
Honegger, A.: Pacific 231
Óbudai Népzenei Iskola autentikus népzenei felvételei (énekes és hangszeres!)

Felhasznált irodalom: kerettanterv.ofi.hu Ének-zene 1-4.